

Паскалова М. І. – кандидат філософських наук, старший викладач кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, учений секретар Військової академії (м. Одеса).

МОЖЛИВІСТЬ І ДІЙСНІСТЬ У СОЦІАЛЬНІЙ РЕАЛЬНОСТІ

Взаємозв'язок можливості й дійсності, розуміння алгоритму реалізації цієї взаємодії, має величезне значення не тільки для пізнавальної, але особливо, для практичної діяльності людини. У нашому пізнанні, переважно, відбивається дійсність, у яку ми занурені, однак, більш цікавим представляється знання можливостей, які кореняться в нашій реальності.

Знання можливостей і умов їх реалізації в соціумі дозволяє спрогнозувати подальшу діяльність, вибрати найбільш оптимальний шлях розвитку. Саме тому, питання взаємозв'язку можливості й дійсності залишається актуальним протягом століть.

Загалом процес розвитку може бути охарактеризований як процес зародження й дійсного визначення спектру можливостей, подальшого звуження цього спектру до однієї реальної можливості й подальшого її перетворення в нову дійсність. Дійсність через породження можливостей і їх наступну реалізацію немов би розвертає процес свого становлення в часі.

Тому пізнання об'єктивних можливостей і умов їх реалізації, потребує пізнання об'єктивних законів дійсності, а це зовсім не просте завдання.

Об'єктивні тенденції розвитку соціальної системи можна виявити лише за умови досконального вивчення її буття. Діяльність людини, спрямована на перетворення існуючої соціальної реальності, може базуватися лише на знанні та правильній оцінці можливостей, тенденцій розвитку й зміни закладених у навколишній дійсності.

Можливість і дійсність виражають дві неодмінні якості, що об'єктивно існують в розвитку соціальної системи.

Можливість являє собою те, що в даний момент ще не існує, але в результаті розвитку соціальної системи може виникнути і стати дійсністю. Можливість – це тенденція розвитку соціуму. Вона виникає на підґрунті тієї чи іншої закономірності і визначає цю закономірність.

Дійсність же існує, вона спостережувана й сприймана. У широкому розумінні дійсність – це увесь об'єктивно існуючий світ, об'єктивна реальність.

У процесі розвитку соціальної системи та чи інша можливість перетворюється на дійсність. Яка з можливостей перетвориться на дійсність – це залежить від обставин, у яких відбувається розвиток.

Можливість і дійсність взаємозалежні, у процесі розвитку соціальної системи може зробитися дійсним лише те, що укладене в ній як можливість. Будь-яка соціальна система містить у собі безліч можливостей, але в конкретному процесі реалізується лише одна з них, та, для якої створені найбільш оптимальні умови.

Приклад такого перетворення можна прослідкувати на факті виокремленні двадцять років тому нашої країни у незалежну державу. Так, громадяни які мешкали на території УРСР мали свою мову, свою культуру, свої традиції. Тобто, тодішня соціальна система мала в собі потенції до незалежності. При сприятливих історичних обставинах ці потенції перетворилися на дійсність. І в той же час, маючи історичний досвід відсутності незалежності, ми можемо констатувати, що у сьогоденній дійсності міститься можливість втратити незалежність знов.

Дійсність як матеріальний світ являє собою нескінченну в просторі й часі матерію що рухається яка складається з нескінченної безлічі окремих об'єктів, які виникають, існують і зникають, перетворюючись у щось інше в порівнянні з тим, що вони були. При цьому кожний новий предмет виникає не раптово й безпричинно, а як результат перетворення деякого іншого предмета, у якому він спочатку існував лише як тенденція розвитку, як можливість, перш ніж він став дійсністю.

Таким чином, якщо дійсність є актуальне буття, то можливість – буття потенційне, це майбутнє, що втримується в сьогоденні.

Виходить, що сьогоденній соціум вже містить у собі можливості своєї подальшої зміни й розвитку.

Треба додати, що розрізняють можливості формальні та реальні. Формально можливе все те, що не порушує закони логіки та природи. Так, із української нації ніколи не розів'ється якась не будь нігерійська нація, бо ми є представниками різних рас. Навіть якщо припустити тотальне кровозмішування, то результатом буде зовсім інша нація. Реальні можливості відрізняються тим, що для їх перетворення в дійсність є які не будь передумови. Так, в Україні є формальна можливість перетворитися на наймогутнішу і найуспішнішу державу в світі, але для того щоб ця можливість

стала більш реальнішою, в нашій країні, як мінімум, мають проводитися реформи спрямовані на її розвиток.

Таким чином, ми можемо наголосити, що наша соціальна реальність сьогодні містить в собі можливості, які можуть перетворитися на бажану дійсність. А саме, наша країна має всі шанси стати високорозвиненою державою зі своєю культурою та традиціями. Кожний крок, який робиться сьогодні може суттєво вплинути на подальші зміни. І не важливо ким робиться цей крок можновладцями чи рядовими громадянами. Кожний наш вчинок може мати за силою неймовірні наслідки. Тому, щоб змінити велике кожен має почати з себе. Кожний індивід має потенцію до створення умов для бажаних можливостей і подальшого перетворення можливостей на дійсність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Асадуліна С. Х. теория и практика разрешения виртуального конфликта. Монография / С. Х. Асадуліна. – СПб: Нестор, 2009. – 327 с.
2. Ивакин А. А. Диалектическая философия / А. А. Ивакин. – К. : Фенікс, 2007. – 440 с.

Петінова О.Б. – кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії та соціології ПНПУ імені К. Д. Ушинського.

Боголюб Є.І. – студентка 5-го курсу інституту мов світу ПНПУ імені К. Д. Ушинського.

ІННОВАЦІЇ ХХІ СТОЛІТТЯ: ФІЛОСОФСЬКО-ОСВІТНІЙ АСПЕКТ

Освіта України в умовах сьогодення перебуває в процесі вироблення стратегії подальшого розвитку; визначення орієнтирів освіти характеризується нововведеннями та трансформаційними процесами у всіх сферах життєдіяльності особистості, підвищення ролі економічних знань в умовах ринкового середовища. Перехід української економіки до ринкових форм господарювання викликав значні зміни в змісті суспільних дисциплін. Упродовж тривалого часу економічна освіта перебувала в ізоляції від світової економічної науки і практики її викладання, вона не вивчалася і не впроваджувалася. Щоб здійснити економічні реформи, держава має залучити все населення, насамперед молоде покоління до економічних знань, які б дали змогу осмислено сприймати події, що відбуваються в країні.

Проблема інновацій в освіті набуває особливої актуальності в ХХІ столітті. Динаміка розвитку країни супроводжується будівництвом нової держави після набуття Україною незалежності. Інноваційне мислення й інноваційна діяльність набувають надзвичайного значення для освіти, адже саме через неї формується особистість з інноваційним типом мислення, новою культурою, здатністю до інноваційної діяльності, до мобільності в мінливих умовах. Без цього в ринкових умовах ні особистість не буде конкурентноспроможною, ні Україна в цілому.

Наука, мистецтво, освіта як соціально-духовні феномени впливають на характер і розвиток усіх компонентів соціоекономічного та політико-культурного простору. Тому шлях до виявлення соціальної детермінованості інтелектуального буття і пізнавальної діяльності в сукупності суспільних явищ і подій лежить через дослідження соціальних каналів, які іманентно та функціонально включають їх у соціокультурну цілісність.

Для реалізації цієї мети необхідно постійно оновлювати засоби і методи пізнавальної діяльності, що виокремлює як особливий феномен концепт інновації. Її актуальність зумовлена прогресом соціуму, основна ознака якого – постійне оновлення, що здійснюється завдяки властивій людському інтелекту здатності осмислювати дійсність, трансформувати діяльність та вносити елемент новизни. Спроможність людини до продуктивної діяльності, до можливості сприймати та адаптувати відповідно до своїх нагальних потреб результат цієї діяльності створює умови для змін і переходу до нового у різних сферах соціокультурного буття. Свідома орієнтованість на здобуття нового – знань, досвіду, економічних, політичних, культурних досягнень, а також специфічна налаштованість на інновацію – є основною, сутнісною рисою прогресивного розвитку [1, с. 18-20].

Поняття «інновація» неоднозначне. Під нею розуміють і впровадження нових ідей, технологій у виробництво; і управління галуззю, підприємством; в іншому аспекті інновація – це нововведення, яке ще недостатньо поширене в суспільній діяльності чи виробництві. Інновацією також вважається кінцевий результат впровадження наукового технічного прогресу з метою здобуття соціального,